

MONITORRAPPORTAGE “ZWOLLE ZONDER AFVAL” Q2 2023

ROVA, augustus 2023

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	3
2	Ontwikkeling aanbod restafval	5
3	Ontwikkeling aanbod grondstoffen	6
4	Specifieke afval- en grondstoffenstromen	9
5	Ontwikkeling bijplaatsingen en kwaliteit grondstoffen	12

1 INLEIDING

Op 1 januari 2023 heeft de gemeente Zwolle een tarief op restafval ingevoerd. Deze beleidswijziging is het laatste uit te voeren onderdeel van het Uitwerkingsplan Grondstoffenplan 2017-2020 ("Zwolle zonder Afval"). De gemeente monitort in 2023 het effect van deze maatregel(en). Dit document rapporteert over de resultaten over de eerste twee kwartalen van 2023.

1.1. UITWERKINGSPLAN GRONDSTOFFENPLAN 2017-2020

Het hoofddoel van het Uitwerkingsplan Grondstoffenplan 2017-2020 is om de landelijke ambitie van 100 kilo restafval per inwoner per jaar te realiseren; een doel zoals vastgelegd in het landelijke programma Van Afval naar Grondstof (VANG). Omdat dit doel in 2020 nog niet was gerealiseerd, is het Grondstoffenplan met een aantal jaar verlengd.

Het Uitwerkingsplan GGP bestaat uit drie sporen:

1. Faciliteren: alle inwoners van Zwolle in staat stellen om hun afval te scheiden.
2. Motiveren: inwoners stimuleren om afval te scheiden via voorlichting en educatie.
3. Belonen: inwoners die goed afval scheiden financieel belonen.

Vanaf 2017 is vooral ingezet op het faciliteren en motiveren van alle inwoners om afval te scheiden, o.a. door de invoering van een gft¹-emmerinzameling in compacte buurten zoals Assendorp en het invoeren van een pmd²-zakkeninzameling bij de kleinschalige hoogbouw. Daarnaast is de GRIP-wagen³ ingevoerd en konden inwoners op een GRIP-kaart eenvoudig zien waar ze hun grondstoffen konden inleveren. Tot slot is een aantal voorzieningen voor inwoners aangepast, om o.a. het oneigenlijk gebruik ervan tegen te gaan, zoals de instelling van een limiet van 500 kilo per huishouden per jaar op het te brengen grof huishoudelijk afval naar het milieubrengstation (MBS).

De invoering van het tarief op restafval per 1 januari 2023 valt onder het derde spoor en vormt de laatste actie van het huidige grondstoffenplan. Het tarief op restafval houdt in dat voor Zwollenaren de afvalstoffenheffing is opgesplitst: een vast deel waarvan de hoogte afhankelijk is van de grootte van het huishouden (een- of meerpersoons) en een variabel deel waarvan de hoogte afhankelijk is van het aantal aanbiedingen restafval dat een huishouden doet.

1.2. DOEL EN OPZET MONITOR

De gemeente Zwolle wil in 2023 de effecten van deze maatregelen monitoren. Dit met als doel om met regelmaat inzicht te krijgen in de ontwikkeling van het beoogde resultaat: 100 kilo restafval per inwoner per

¹ Gft = Groente- Fruit- en Tuinafval.

² Pmd = Plastic verpakkingen, Metalen Verpakkingen en Drankenkartons.

³ Bij de GRIP-wagen (GRondstoffen Inlever Punt) kunnen inwoners kleine hoeveelheden grof huishoudelijk afval inleveren. De GRIP-wagen staat op bepaalde vaste tijden bij vooral supermarkten in Zwolle.

jaar. Gedurende 2023 wordt ieder kwartaal een monitorrapportage opgesteld. Dit document rapporteert over de eerste twee kwartalen en extrapoleert de resultaten naar een verwachting voor heel 2023.

Deze monitor geeft inzicht in de ontwikkeling van de hoeveelheid restafval per inwoner. Er wordt hierbij zowel naar fijn huishoudelijk restafval⁴ gekeken als grof huishoudelijk restafval⁵. Omdat het aanbod restafval samenhangt met het goed scheiden van grondstoffen, brengt de monitor ook de ontwikkeling van het aanbod van grondstoffen in beeld, van zowel enkele haal- als brengvoorzieningen. Tot slot gaat de monitor ook in op enkele mogelijke (ongewenste) neveneffecten van de maatregelen, namelijk op de ontwikkeling van de hoeveelheid bijplaatsingen en de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen. De monitor richt zich *niet* op financiële resultaten van de tariefsinvoering.

1.3. LEESWIJZER

Na deze inleiding gaat **Hoofdstuk 2** in op het aanbod van de hoeveelheid fijn en grof restafval per inwoner. **Hoofdstuk 3** monitort de resultaten op het gebied van de ingezamelde grondstoffen. **Hoofdstuk 4** brengt de ontwikkeling van enkele specifieke afvalstromen in kaart zoals het aanbod bij de GRIP-wagen. **Hoofdstuk 5** gaat specifiek in op bijplaatsingen en kwaliteit grondstoffen.

⁴ Onder fijn huishoudelijk restafval wordt verstaan: afval dat bij huishoudens vrijkomt, dat niet via een grondstoffenvoorziening (voor bijvoorbeeld gft of pmd) wordt aangeboden en klein genoeg is om via een huisvuilzak in een ondergrondse container of via een mini-container kan worden aangeboden.

⁵ Grof huishoudelijk afval is dat afval dat (normaliter) te groot is voor ontdoening via een huisvuilzak in een ondergrondse container of mini-container. Denk aan meubels, matrassen, tapijt.

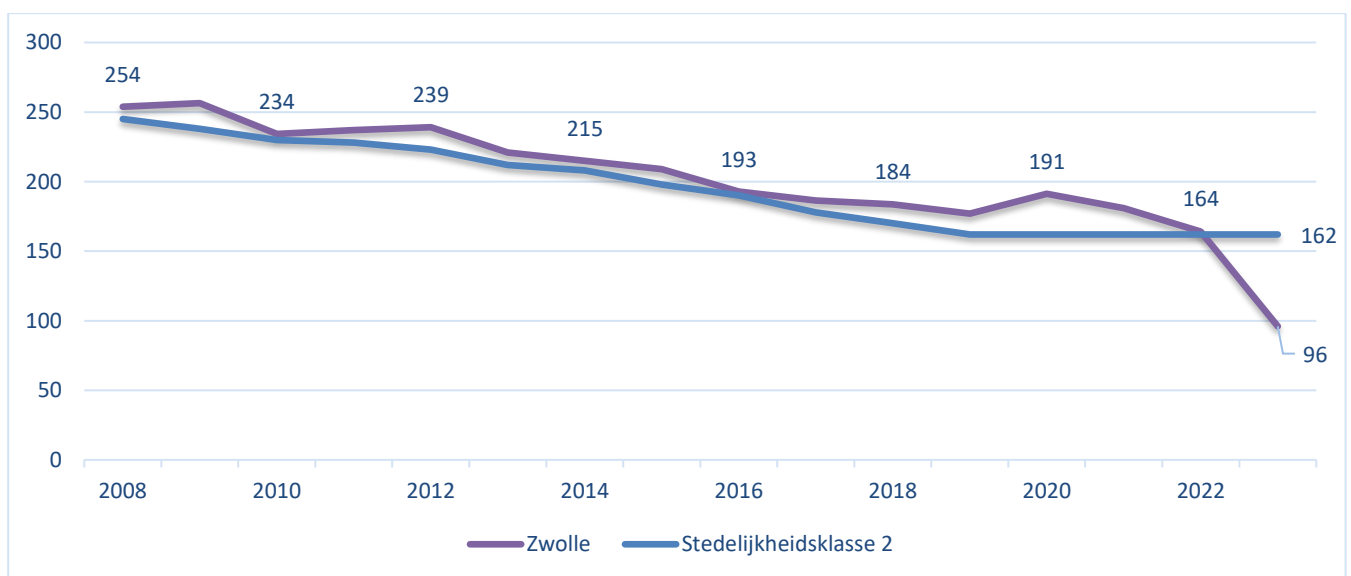
2 ONTWIKKELING AANBOD RESTAFVAL

Dit hoofdstuk zet uiteen hoe de hoeveelheid (fijn en grof) huishoudelijk restafval per inwoner zich in 2023 ontwikkelt en doet op basis van de eerste twee kwartalen een prognose voor het gehele jaar.

2.1. FIJN HUISHOUDELIJK RESTAFVAL

Over de eerste twee kwartalen van 2023 is per inwoner 46 kilo fijn huishoudelijk restafval ingezameld en 2 kilo luiers per inwoner. In totaal is dus 48 kilo per inwoner restafval verbrand. Vorig jaar was dit rond deze tijd nog 86 kilo per inwoner. Geëxtrapoleerd voor het gehele jaar koerst de gemeente hiermee af op een hoeveelheid van 96 kilo restafval per inwoner per jaar, 4 kilo onder de doelstelling van 100 kilo. En bijna 70 kilo minder dan in 2022.

Figuur 1: Ontwikkeling aanbod fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar (kg)

2.2. GROF HUISHOUDELIJK RESTAFVAL

Naast fijn huishoudelijk restafval bieden inwoners ook grof huishoudelijk afval (gha) aan. Over de eerste twee kwartalen van 2023 is 19 kilo gha per inwoner aangeboden, wat geëxtrapoleerd neerkomt op 38 kilo over heel 2023. Het gewicht van de opgeruimde bijplaatsingen (zie paragraaf 5.1.) telt mee in deze categorie. In 2022 is 39 kilo gha per inwoner ingezameld, wat betekent dat de hoeveelheid gha niet verder lijkt toe te nemen over 2023 ondanks dat hierin ook de opgeruimde bijplaatsingen zijn opgenomen.

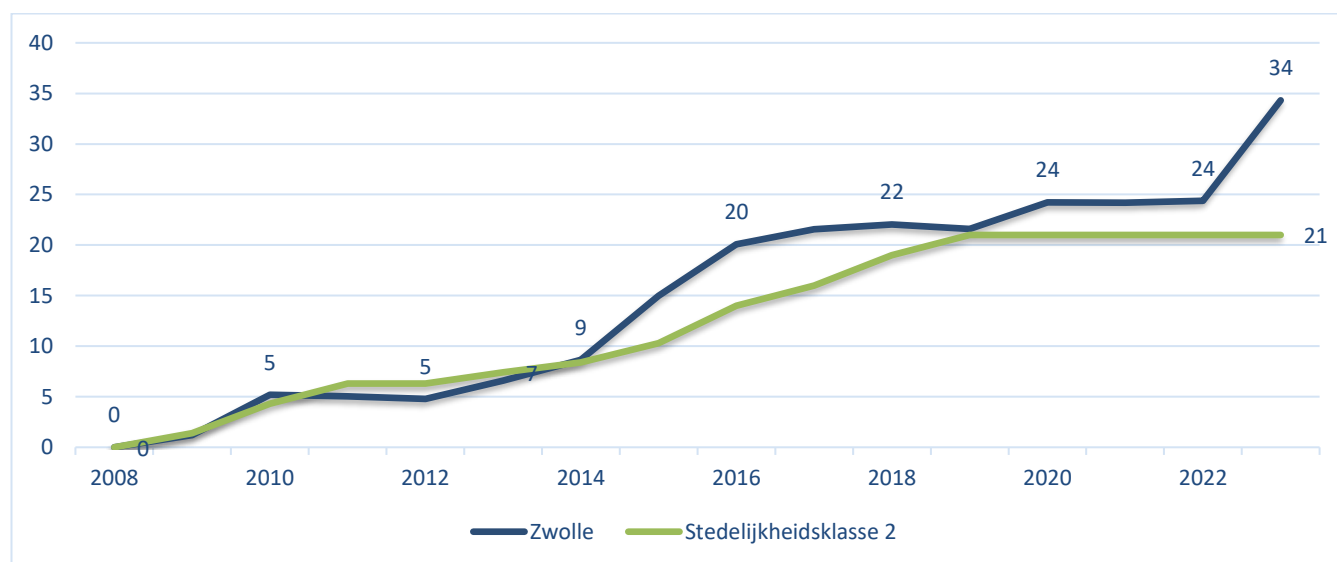
3 ONTWIKKELING AANBOD GRONDSTOFFEN

Dit hoofdstuk brengt de ontwikkeling in kaart van het aanbod van de grondstoffen pmd, gft en opk⁶ en het daaruitvolgende scheidingspercentage voor het Zwolse fijn huishoudelijk afval.

3.1. ONTWIKKELING AANBOD PMD

Het eerste halfjaar van 2023 is 17 kilo pmd per inwoner ingezameld, wat voor heel het jaar neerkomt op 34 kilo. Dit is aanzienlijk hoger dan de hoeveelheid ingezameld pmd in 2022 en de 21 kilo per inwoner per jaar van vergelijkbare gemeenten met stedelijkheidsklasse.

Figuur 1: Ontwikkeling aanbod pmd per inwoner per jaar

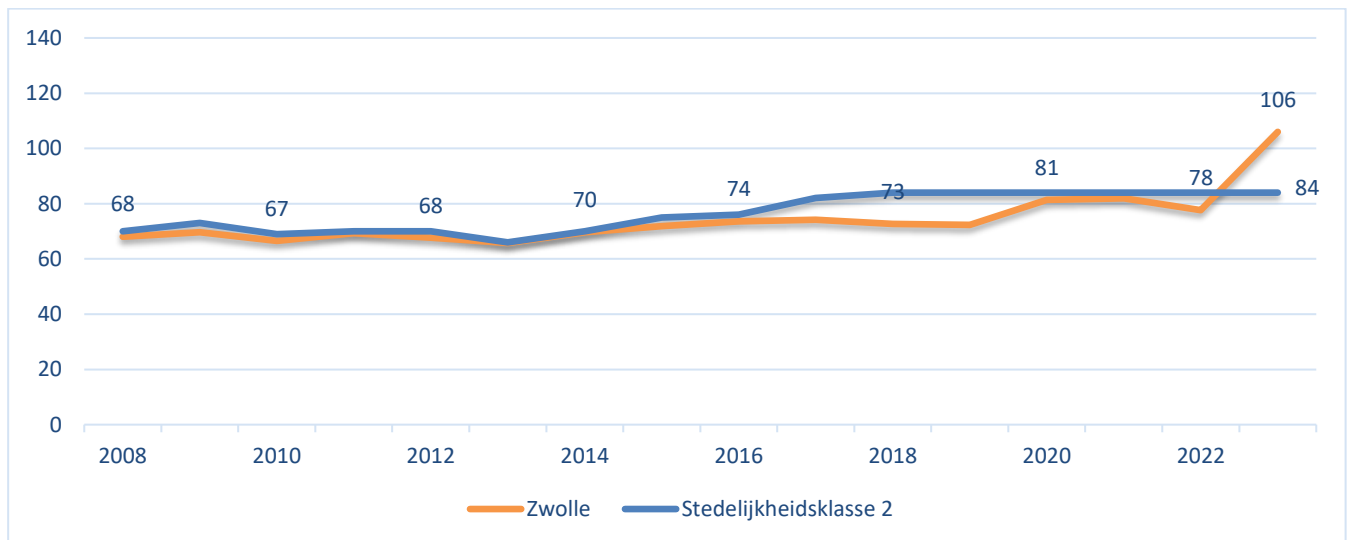

3.2. ONTWIKKELING AANBOD GFT

Op basis van de eerste twee kwartalen is de verwachting dat in Zwolle 106 kilo gft per inwoner wordt ingezameld voor heel 2023. Dit is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2022. Naast het beter scheiden van gft door inwoners die al langer gft konden scheiden, hangt deze toename ook samen met het faciliteren van grote delen van de huishoudens uit de hoogbouw en compacte buurten in het scheiden van gft.

⁶ Opk = oud papier en karton.

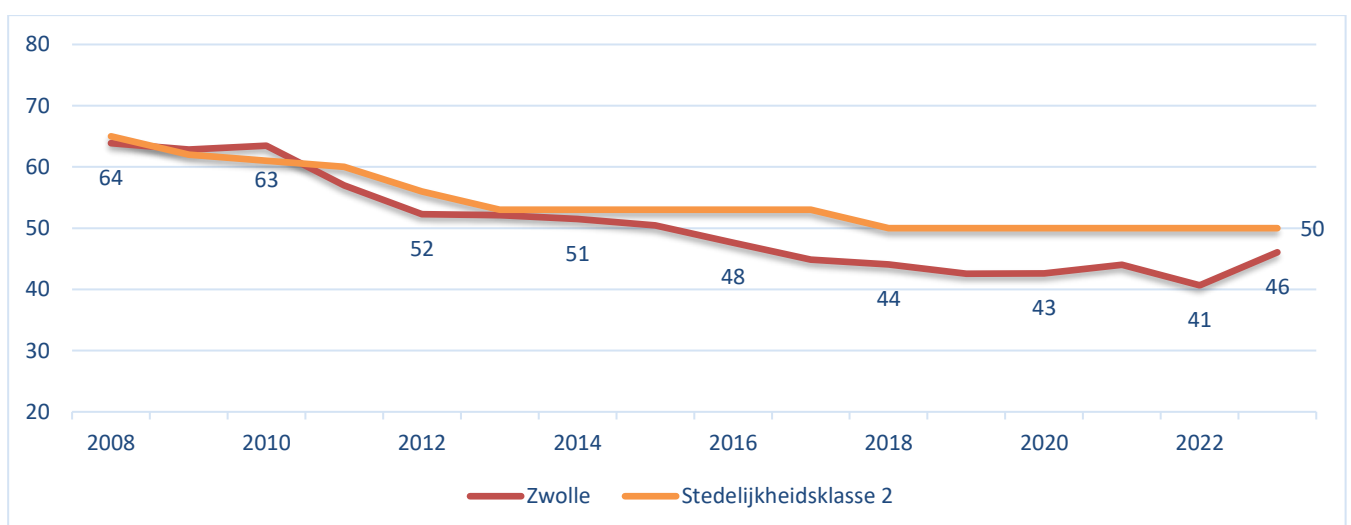
Figuur 3: Ontwikkeling aanbod gft per inwoner per jaar

3.3. ONTWIKKELING AANBOD OPK

In de eerste twee kwartalen van 2023 is 23 kilo oud papier ingezameld, wat leidt tot een prognose van 46 kilo per inwoner voor heel 2023. Dit is lager dan de hoeveelheid ingezameld opk in gemeenten met een vergelijkbare stedelijkheidsklasse. Over het algemeen is bij de meeste gemeenten sprake van een dalende trend voor de hoeveelheid ingezameld oud papier.

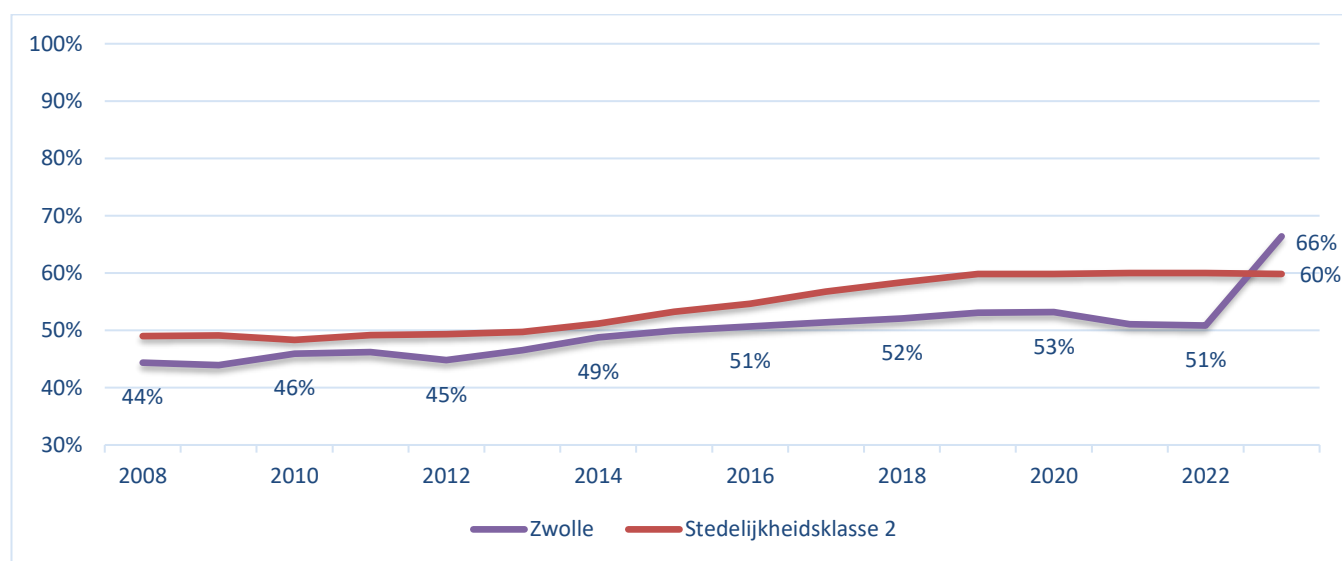
Figuur 4: Ontwikkeling aanbod opk per inwoner

3.4. SCHEIDINGSPERCENTAGE

Naar verwachting stijgt het Zwolse scheidingspercentage⁷ van 51% in 2022 naar 66% in 2023. Dit is 6 procentpunt boven het gemiddelde van gemeenten met stedelijkheidsklasse 2.

Figuur 5: Ontwikkeling scheidingspercentage

⁷ Het scheidingspercentage geeft de verhouding weer tussen de hoeveelheid ingezameld restafval die moet worden verbrand en de hoeveelheid ingezamelde grondstoffen die (potentieel) kan worden hergebruikt of gerecycled.

4 SPECIFIEKE AFVAL- EN GRONDSTOFFENSTROMEN

Dit hoofdstuk zet de ontwikkeling van het aanbod van enkele specifieke afvalstromen uiteen.

4.1. Ontwikkeling aanvragen en aanbod (kg) tuinzakken

Inwoners van Zwolle kunnen sinds 1 april 2021 per jaar twee keer kosteloos een tuinzak aanvragen⁸. **Tabel 5** laat zien dat het aantal bestelde tuinzakken na invoering van het tarief op restafval verder is gedaald, terwijl het gemiddelde gewicht per aanbieding min of meer stabiel is gebleven⁹. De cijfers voor 2023 omvat een prognose gebaseerd op de eerste twee kwartalen.

Tabel 5: Ontwikkeling aantal aanvragen en kg/per aanbieding tuinzakken

	2021	2022	2023
Aantal bestelde tuinzakken	14.534	9.443	8.962
Gewicht per aanbieding (kg)	122	119	123

4.2. Ontwikkeling aanvragen en aanbod (kg) gha haalservice

Inwoners van Zwolle kunnen sinds 1 april 2021 1 keer per jaar kosteloos gebruik maken van een haalservice grof huishoudelijk afval. **Tabel 6** laat zien dat het aantal aanvragen in Q1 2023 – net als bij de tuinzak – verder is gedaald, terwijl het gewicht per aanbieding is gestegen¹⁰. De cijfers voor 2023 omvatten een prognose gebaseerd op basis van de eerste twee kwartalen.

Tabel 6: Ontwikkeling aantal aanvragen en kg/per aanbieding gha haalservice

	2021	2022	2023
Aantal aanvragen gha	11.065	8.498	7.580
Gewicht per aanbieding (kg)	151	158	172

4.3. Ontwikkeling aanbod afval MBS

Inwoners kunnen afval brengen naar het milieubrengstation van ROVA. Voor 2023 wordt verwacht dat ruim 7.000 ton afval door inwoners naar het MBS wordt gebracht. Dit is op het niveau van 2022 en een continuering van een vanaf 2021 ingezette daling als gevolg van de limiteringsmaatregelen die in april 2021 zijn ingevoerd¹¹.

⁸ Inwoners van de zogeheten compacte buurten – waar de inzameling van gft via de 20l-emmer verloopt en niet via een 140/240l-minicontainer – kunnen daarnaast 6 keer per jaar kosteloos een kleinere tuinzak aanvragen.

⁹ De daling in het aantal bestelde tuinzakken kan worden verklaard door een beleidswijziging per 1 april 2021 waarbij inwoners vanaf dat moment 2 x per jaar kosteloos een tuinzak kunnen aanvragen (in plaats van onbeperkt).

¹⁰ De daling in het aantal aanvragen ophalen grof vuil kan worden verklaard door een beleidswijziging per 1 april 2021 waarbij inwoners vanaf dat moment 1 x per jaar kosteloos grof vuil kunnen laten ophalen (in plaats van onbeperkt).

¹¹ Waar inwoners voor april 2021 tot 250 kilo per dag kosteloos afval naar het MBS konden brengen is dit na april 2021 gelimiteerd tot 500 kilo kosteloos per jaar (gha).

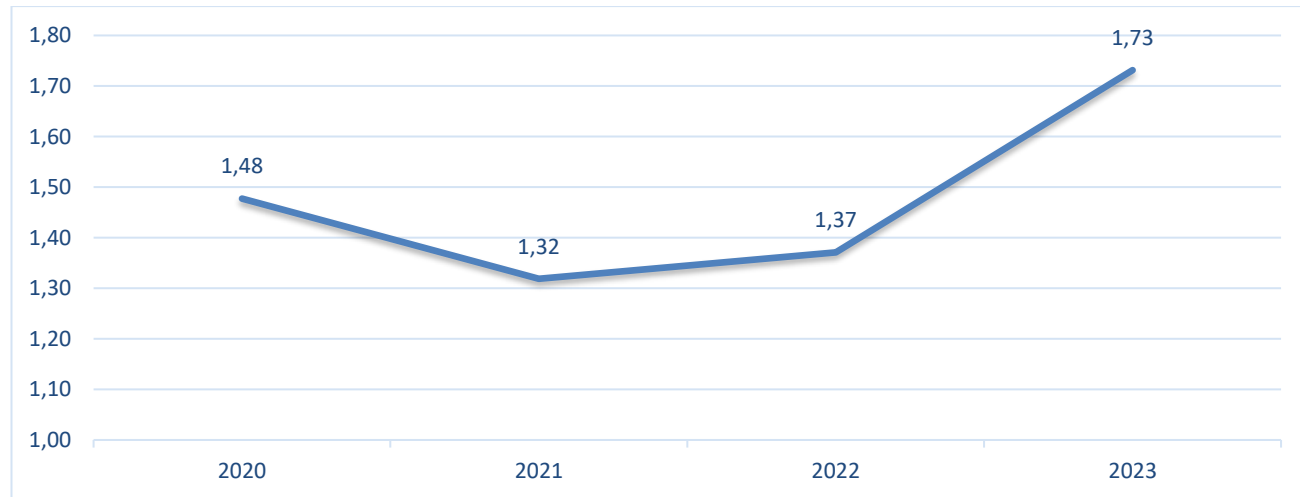
Tabel 7: Ontwikkeling aanbod afval MBS (t)

	Q1	Q2	Q3	Q4	Totaal
2020	2.949	4.072	3.584	3.170	13.657
2021	2.925	2.231	2.163	1.820	9.016
2022	1.908	1.947	1.902	1.729	7.426
2023	1.582	2.120			7.404

4.4. Ontwikkeling aanbod GRIP-wagen

Inwoners van Zwolle kunnen sinds 2019 kleine hoeveelheden grof huishoudelijk afval (kosteloos) aanbieden bij de GRIP-wagen. **Figuur 8** laat zien dat het verwachte aanbod voor 2023 flink hoger uitvalt dan de voorgaande jaren (een stijging van 26%). Naast het tarief op restafval – waardoor inwoners wellicht vaker gha naar de GRIP-wagen brengen - kan deze stijging waarschijnlijk ook deels worden verklaard door een optimalisatie van de aanbiedtijden van de GRIP-wagen.

Figuur 8: Ontwikkeling aanbod gha GRIP-wagen (kg)

4.5. Ontwikkeling aanvragen en aanbod luiers en incontinentiemateriaal

In november 2022 heeft de gemeente Zwolle, in het kader van het flankerend beleid bij de invoering van het tarief op restafval, een gescheiden inzameling van luiers- en incontinentiemateriaal ingevoerd. Inwoners kunnen zich bij ROVA aanmelden voor het storten van dit materiaal op speciale luiерcontainers. Het ingezamelde luiер- en incontinentiemateriaal wordt vooralsnog als restafval verbrand vanwege een tekort aan duurzame verwerkingscapaciteit. Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023 is het tonnage ingezameld luiер- en incontinentiemateriaal licht gedaald.

Tabel 9: Ontwikkeling aanvragen en aanbod (t) luiers- en incontinentiemateriaal

	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023
Aantal aangesloten huishoudens	3.530	5.653	5696
Gewicht (t)	5,37	150	137
Kg per inwoner	0,04	1,1	1,0

5 ONTWIKKELING BIJPLAATSINGEN EN KWALITEIT GRONDSTOFFEN

Dit hoofdstuk brengt de ontwikkeling in kaart van de hoeveelheid bijplaatsingen en de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.

5.1. BIJPLAATSINGEN

Tabel 12 laat de ontwikkeling zien van het aantal geregistreerde bijplaatsingen¹². In het tweede kwartaal is het aantal bijplaatsingen uitgekomen rond het niveau van het tweede kwartaal van 2022. Gebaseerd op de eerste twee kwartalen van 2023 is de verwachting dat het aantal registraties van bijplaatsingen dit jaar met ongeveer 2.000 gaat stijgen ten opzichte van vorig jaar (+19%).

In de eerste twee kwartalen is zo'n 54% een bijplaatsing van grof afval dat niet in de restafvalcontainer hoort; bijna 38% is een bijplaatsing van een zak restafval. De overige bijplaatsingen betreffen vooral pmd-zakken en oud papier. Vorig jaar was ongeveer 75% een bijplaatsing door grof afval en 25% overig afval.

Tabel 12: Ontwikkeling aantal geregistreerde bijplaatsingen

	Q1	Q2	Totaal
2022	2.479	2.797	10.700
2023	3.527	2.875	12.804

5.2. KWALITEIT GRONDSTOFFEN

In het tweede kwartaal van 2023 zijn geen nieuwe metingen via de inzet van voorlopers uitgevoerd. Er zijn geen aanwijzingen dat ten opzichte van het eerste kwartaal de kwaliteit van de aangeboden grondstoffen zoals pmd en gft is veranderd. In de tweede helft van 2023 worden nieuwe metingen uitgevoerd.

De kwaliteit van het aangeboden gft in de zoeten gft-in-beugel blijft achter. Vier op de tien verzamelvoorzieningen zijn met regelmaat vervuild door enerzijds restafvalzakken en anderzijds plastic zakken (waar wel vaak gft in wordt aangeboden). De kwaliteit van de gft-in-behuizingen (vooral in de binnenstad en nabij winkelcentra) is wel redelijk op orde.

¹² Het betreft hier het aantal bijplaatsingen en dumpingen. Als bijplaatsing geldt al het afval dat binnen een afstand van 30 meter bij een verzamelcontainer wordt geplaatst. Een dumping is al het afval dat niet in deze buurt van verzamelvoorzieningen wordt geplaatst.